

КОЛИ МАЄ МІСЦЕ «ДИСКРИМІНАЦІЯ»?

У справі *Geduldig v. Aiello* суд розглянув питання про те, чи вважається дискримінацією за ознакою статі неможливість законодавства враховувати біологічні відмінності між чоловіками і жінками.

GEDULDIG V. AIELLO

417 U.S. 484 (1974)

Суддя Стюарт оголосив рішення Суду.

Упродовж майже 30 років у штаті Каліфорнія застосовується система страхування на випадок непрацездатності, яка передбачає виплату допомоги особам, зайнятим у приватному секторі, які тимчасово не в змозі працювати через обмеження фізичних можливостей, що не покриваються відшкодуваннями працівникам. Позивачі звернулися з позовом, щоб оскаржити конституційність положення програми штату Каліфорнія, що при визначенні «непрацездатності» виключає зі своєї сфери дії деякі випадки обмеження фізичних можливостей у результаті вагітності.

[Відповідно до законодавства Каліфорнії] особа має право на допомогу у зв'язку із непрацездатністю, якщо протягом однорічного базового періоду до моменту настання такої непрацездатності вона внесла один відсоток мінімального доходу у розмірі \$ 300 до Фонду соціального забезпечення у випадку непрацездатності. У разі якщо непрацездатна особа має право на відшкодування, вона може отримувати «щотижневу суму допомоги» у розмірі від \$ 25 до \$ 105 залежно від суми, яку вона заробила під час найприбутковішого кварталу базового періоду. В обмін на один відсоток вкладу до Фонду соціального забезпечення у випадку непрацездатності окремий працівник застрахований від ризику непрацездатності, що впливає із значної кількості «психічних або фізичних захворювань і психічних чи фізичних травм».

Однак далеко не кожне обмеження фізичних можливостей викликає зобов'язання щодо виплати допомоги за програмою. Як вже зазначалося, наприклад, будь-яка непрацездатність тривалістю менше восьми днів компенсації не підлягає, крім випадків, коли працівник госпіталізований. З іншого боку, не існує ніяких виплат при будь-якій втраті непрацездатності після 26 тижнів. Крім того, непрацездатність не підлягає компенсації, якщо вона впливає з рішення суду про визнання особи алкоголіком, наркоманом чи сексуальним психопатом. Нарешті, Кодекс страхування на випадок безробіття не охоплює певні обмеження працездатності, пов'язані з вагітністю. Саме це положення поставлено під питання у цій судовій справі.

Чітко зрозуміло, що штат Каліфорнія мав на меті встановити цю систему виплат у якості страхової програми, яка повинна була працювати по суті відповідно до концепцій страхування. Оскільки програма була започаткована в 1946 р., вона була повністю самооплатна, не спиралась на загальні доходи бюджету шта-

ту для фінансування непрацездатності або лікарняних виплат. Фонд соціального забезпечення у випадку непрацездатності підтримується за рахунок одного відсотка від заробітної плати, який щорічно сплачують працівники, що входять до нього.

Зобов'язуючи штат виплачувати допомогу у зв'язку із непрацездатністю, що супроводжує нормальну вагітність і пологи, районний суд визнав твердження штату, «що включення цих видів непрацездатності є таким надзвичайно дорогим, що було б неможливо підтримувати програми за рахунок внесків працівників, якщо включати такі випадки непрацездатності». Існує значна розбіжність між сторонами щодо того, наскільки великим може насправді бути збільшення витрат, але ці витрати, безумовно, будуть істотними.

Ми не можемо погодитися, що виключення цих випадків непрацездатності з підстав відшкодування становить упереджену дискримінацію відповідно до клаузули про рівний захист. Штат Каліфорнія не проводить відмінностей між особами або групами, які мають право на отримання страхових виплат з непрацездатності в рамках програми. Оскаржувана класифікація у цьому випадку стосується твердження щодо врахування сукупності ризиків, які штат вирішив застрахувати. Хоча штатом Каліфорнія і створено програму, що застраховує більшість ризиків щодо втрати непрацездатності, водночас було вирішено, що не усі подібні ризики будуть нею охоплені, і це рішення відображено у розмірі щорічних внесків працівників, що беруть участь у ній. Цей Суд ухвалив, що відповідно до положення про рівний захист штат «може здійснювати один захід за один раз для вирішенні того аспекту проблеми, який видається найбільш гострим для законодавчого розуму... Законодавчий орган може вибрати один аспект однієї галузі і застосувати засіб там, нехтуючи іншими...» (*Williamson v. Lee Optical Co.*, 1955). Що стосується, зокрема, програм соціального забезпечення, за умови, що поки політика, яку проводить штат, буде розумно підтримуватися, суди не будуть втручатися своїми рішеннями для зупинення політики.

Очевидно, що програма повного страхування буде значно дорожчою, аніж нинішня програма, і неминуче вимагатиме субсидій з бюджету штату, збільшення розміру внесків працівників, зменшення виплат для тих, чия непрацездатність наразі підпадає під страхові виплати, або деякої комбінації цих заходів. Разом з цим у Конституції не існує положення, що вимагало б від штату підкорити свої законні інтереси або поступитися ними виключно з метою створення більш комплексної програми соціального страхування, ніж та, що існує наразі. Штат має законний інтерес підтримувати самофінансування своєї програми страхування.

Ця політика забезпечує об'єктивну і абсолютно справедливу основу для прийняття штатом рішення не створювати більш комплексну програму соціального страхування, ніж та, що існує наразі. Матеріали судової справи не містять жодних доказів того, що відбір ризиків, застрахованих за програмою, спричинив дискримінацію щодо будь-якої заданої групи або класу з точки зору сукупного захисту від ризиків, який отримує така група або клас за програмою. Немає ніякого ризику, щодо якого чоловіки є захищеними, а жінки — ні. І навпаки, не існує ніякого ризику, щодо якого жінки підлягають захисту і не підлягають чоловіки.

Відсутність тотожності між виключеними видами непрацездатності та гендером як таким відповідно до цієї програми страхування стає очевидною навіть при поверхневому аналізі. Програма розмежовує потенційних одержувачів на дві групи: вагітні жінки і невагітні особи. У той час як перша група виключно жіноча, друга включає представників обох статей. Фіскальними та страховими перевагами програми, таким чином, можуть користуватися представники обох статей.

З причин, що були викладені раніше, ми вважаємо, що предмет судового спору не підпадає під дію клаузули про рівний захист Чотирнадцятої Поправки.

Суддя Бреннан заявив особливу думку, суддя Дуглас і суддя Маршалл приєдналися до неї.

Разом з тим непрацездатність, викликана вагітністю, як і інші фактори обмеження фізичних можливостей, що підпадають під дію Кодексу, потребують надання медичної допомоги, що часто включає в себе госпіталізацію, анестезію та хірургічне втручання, що може становити справжній ризик для життя. Більше того, економічні наслідки, викликані непрацездатністю, пов'язаною з вагітністю, функціонально не відрізняються від наслідків, викликаних будь-якою іншою непрацездатністю: заробітна плата втрачається через фізичну нездатність працювати та необхідні медичні витрати, пов'язані з пологами та післяпологовим доглядом. На мій погляд, надаючи менш сприятливий режим непрацездатності, пов'язаній із жіночою статтю, штат створює подвійний стандарт для компенсації щодо втрати працездатності: обмеження накладається на втрату непрацездатності, після якої жінки-працівники можуть поновити свою працездатність, у той час як чоловіки отримують повну компенсацію за всі види непрацездатності, яких вони можуть зазнати, в тому числі ті, які впливають виключно або переважно з їх статі, наприклад, простатектомія, обрізання, гемофілія і подагра. По суті, один набір правил застосовується до жінок, а інший — до чоловіків. Таке різнорідне ставлення до чоловіків і жінок на основі фізичних характеристик, що нерозривно пов'язане з окремою статтю, неминуче являє собою дискримінацію за ознакою статі.